

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

T/1481. számú

törvényjavaslat

**a 2011. évi népszámlálásról szóló 2009. évi CXXXIX. törvény
módosításáról**

**Előadó: dr. Navracsics Tibor
közigazgatási és igazságügyi
miniszter**

Budapest, 2010. október

2010. évi ... törvény
a 2011. évi népszámlálásról szóló 2009. évi CXXXIX. törvény módosításáról

1. §

A 2011. évi népszámlálásról szóló 2009. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: Törvény) 1. § (2) és (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A népszámlálás kiterjed

- a)* a Magyar Köztársaság területén élő vagy átmenetileg külföldön tartózkodó, de Magyarországon bejelentett lakóhellyel, tartózkodási hellyel rendelkező magyar állampolgárokra,
- b)* a Magyar Köztársaság területén három hónapnál hosszabb ideig tartózkodó
 - ba)* EGT-állampolgárokra,
 - bb)* harmadik országbeli állampolgárokra és
 - bc)* hontalan személyekre

[a továbbiakban az *a)*–*b)* pont együtt: természetes személyek], valamint

- c)* az ország területén lévő lakásokra, lakott üdülőkre, lakott egyéb lakóegységekre (a továbbiakban együtt: lakások) és a közösségi éjszakai elhelyezést szolgáló intézményekre (a továbbiakban: intézetek).

(3) A népszámlálást internetes vagy papír alapú önkitöltéses, avagy interjú módszerrel kell végrehajtani. Az adatszolgáltatás módját – a (4) bekezdésben meghatározott adatszolgáltatói kör kivételével – az adatszolgáltatásra kötelezett személy választja meg.”

2. §

A Törvény 1. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) Az adatfelvételt 2011. október 1. és 2011. október 31. között kell végrehajtani, az összeírásból kimaradt személyek és lakásuk póttösszeírását 2011. november 8-ig kell befejezni.”

3. §

A Törvény 2. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép és a § egy új (3) bekezdéssel egészül ki:

„(1) A népszámlálás során az adatszolgáltatás a természetes személyek, a lakások, valamint az intézetek következő adatköreinek az összeírására terjed ki:

- a) a természetes személyekre vonatkozóan: nem, születési időpont, lakóhely, családi állapot, családi állás, élveszületett gyermekek adatai, iskolába járás, iskolai végzettség, gazdasági aktivitás, foglalkozás, munkáltató és munkahely, tanulással, munkavégzéssel összefüggő napi közlekedés és utazás, egészségi állapot, fogyatékoság, állampolgárság, vallás, nemzetiség, anyanyelv, nyelvismeret, a lakáshasználat jogcíme;
 - b) a lakásokra vonatkozóan: a lakás címe, rendeltetése (típusa), tulajdoni jellege, helyiségeinek száma, alapterülete, kommunális ellátottsága, felszereltsége, építési éve, falazata, a környezet lakóövezeti jellege;
 - c) az intézetekre vonatkozóan: az intézet címe, rendeltetése, tulajdoni jellege, dolgozói létszáma, férőhelyeinek, egészségügyi helyiségeinek száma, kommunális ellátottsága, az étkeztetés formája; az intézeti épület típusa, nagysága, építési éve, utolsó felújításának éve, falazata, felszereltsége, helyiségeinek típusa és száma, az üzemeltetés időszaka; az intézet fenntartójának gazdálkodási formája, az intézet környezetének lakóövezeti jellege.”
- „(3) A lakások címét belső azonosítóval kell ellátni és a teljeskörűség ellenőrzését követően a népszámlálás során felvett adatoktól elkülönítetten kell kezelni.”

4. §

A Törvény 3. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

- „(1) Az adatszolgáltatás – a (2) bekezdésben felsorolt adatkörök kivételével – kötelező. Az adatszolgáltatók kötelesek a népszámlálás körébe tartozó adatokat a valóságnak megfelelően megadni.”

5. §

A Törvény 4. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

- „4. § (1) A népszámlálás előkészítésének és végrehajtásának a szakmai felügyeletét, az internetes adatgyűjtés előkészítését és lebonyolítását, az összeírás technikai feltételeinek biztosítását (így különösen az adatfelvétel előkészítési és végrehajtási munkáiban részt vevők felkészítését, a szükséges nyomtatványok és elektronikus kérdőívek, számítástechnikai programok biztosítását), a helyi előkészítés és az összeírás szakmai felügyeletét, továbbá az adatok feldolgozását és közzétételét a Központi Statisztikai Hivatal végzi. A feldolgozott adatoknak az Európai Bizottság (Eurostat) számára történő továbbításáról a Központi Statisztikai Hivatal gondoskodik.
- (2) A népszámlálás helyi előkészítéséről és a település közigazgatási területén az adatfelvétel végrehajtásáról, ideértve az ehhez szükséges technikai feltételek biztosítását – az internetes adatgyűjtés előkészítése és lebonyolítása, valamint a (3) bekezdésben foglaltak kivételével –, a települési (a fővárosban a kerületi) önkormányzat jegyzője gondoskodik.
- (3) A Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek által fenntartott intézetek és a befogadó állomások, valamint az ezekben az intézetekben és a befogadó állomásokon élők vonatkozásában a népszámlálás helyi előkészítéséért és az adatfelvétel

végrehajtásáért – a települési (a fővárosban a kerületi) önkormányzat jegyzőjével együttműködve – az intézet, befogadó állomás vezetője a felelős.

- (4) A begyűjtött adatok a feldolgozási folyamat lezárásáig a Magyar Köztársaság területét nem hagyhatják el.”

6. §

A Törvény 7. §-a hatályát veszti.

7. §

(1) Ez a törvény a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) Ez a törvény a hatálybalépését követő napon hatályát veszti.

INDOKOLÁS

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A hazai kormányzati, megyei és helyi szerveknek, az európai uniós és más nemzetközi intézményeknek, valamint a társadalmi, gazdasági és tudományos szervezeteknek munkájuk, döntéseik megalapozásához megbízható információkra van szükségük a népesség, valamint a lakásállomány számáról és összetételéről. Ezt biztosítja a 2011. évi népszámlálás.

A népszámlálás sikeres lebonyolításához ugyanakkor elengedhetetlenül szükséges a 2011. évi népszámlálásról szóló hatályos törvény módosítása, annak érdekében, hogy a népszámlálás előkészítése és végrehajtása a lehető legrövidebb idő alatt, a lehető legjobb minőségben és a lehető legkisebb kockázatokkal végrehajtható legyen.

A módosító javaslat mindehhez azzal járul hozzá, hogy lerövidíti az adatfelvételi időszakot, és törli az adatkörök közül a lakosság számára kényes kérdésnek minősülő vagyoni jellegű adatköröket.

A módosítások nem sértik az európai uniós szabályozás követelményeit, biztosítják a korábbi népszámlálások adataival való összehasonlíthatóságot, nem csökkentik a kormányzati, megyei és helyi döntés-előkészítéshez nélkülözhetetlenül szükséges adatok mennyiségét, miközben javítják azok minőségét.

R É S Z L E T E S I N D O K O L Á S

Az 1. §-hoz

A módosító javaslat nem jelent tartalmi változásokat a hatályos törvényhez képest. A hatályos törvény vonatkozó részének szerkezete bizonytalanságot hordozott magában, nem tette egyértelművé, hogy az adatfelvétel a lakosságra, a lakásokra és az intézetekre is kiterjed. A módosító javaslat szerinti új szerkesztési formának a célja e pontatlanság kiszűrése, a jogi szabályozás egyértelművé tétele. Az intézet fogalmát – a többi definícióhoz hasonlóan – az Adatfelvételi utasítás fogja tartalmazni.

A 2. §-hoz

A módosító javaslat a népszámlálás során gyűjtött adatok pontossága, megbízhatósága érdekében a hatályos törvényben foglalt két hónapról egy hónapra csökkenti az adatfelvételi időszak hosszát, valamint közvetlen módon meghatározza, hogy meddig kell az adatszolgáltatásból valamilyen ok miatt kimaradtak összeírását végrehajtani.

Az adatfelvételi időszak rövidítése pontosabbá, megbízhatóbbá teszi a népszámlálási adatokat, mivel a tényleges adatszolgáltatás időpontja kevésbé távolodik el az eszmei időponttól, amelyre a gyűjtött adatok vonatkoznak. A hosszú, kéthónapos összeírási időszak növeli a népszámlálás lebonyolítása során felmerülő általános kockázatokat, és növeli annak veszélyét, hogy a lakosság egy része ilyen időtávlatban már nem emlékszik vissza pontosan minden, az adatgyűjtés szempontjából fontos információra. Ezt kívánja kiküszöbölni az adatfelvételi időszak egy hónapra történő rövidítése.

A javaslat rögzíti az adatszolgáltatásból az adatfelvételi időszakban kimaradtak számbavételének a végső határidejét.

A 3. §-hoz

A hatályos törvény 2. § (1) bekezdése a népszámlálás adatköreinek felsorolását tartalmazza. A módosító javaslat kezdeményezi a vagyoni jellegű kérdések elhagyását, valamint pontosítja az egyes adatkörök megnevezését.

Az üdülőtulajdon a lakosság tudatában a vagyoni helyzet egyik fokmérője. Az üdülőtulajdonra vonatkozó adatok csak részletes kikérdezéssel gyűjthetők megfelelő minőségben. Fentiek miatt javasoljuk az adatkör törlését.

A lakások és intézetek jellemzői közül a „fűtés módja” adatkört a „felszereltség” adatkör magában foglalja, ezért külön kiemelése nem szükséges, törlését javasoljuk.

A hatályos törvényben a „személyek és háztartások megélhetési forrása” megfogalmazás félreérthető, ugyanis a népszámlálásnak nem az egyes személyek, háztartások megélhetését biztosító források felmérése a célja, hanem az, hogy a személy mely gazdasági aktivitási csoportba (pl. foglalkoztatott, nyugdíjas, gyermekgondozási ellátásban résztvevő, eltartott) tartozik. A

törvényjavaslat ezért tartalmazza az adatkör megnevezésének „gazdasági aktivitás”-ra történő módosítását. Utóbbi kifejezést használja a nép- és lakásszámlálásról szóló 763/2008/EK rendelet is.

A hatályos törvény 2. § (1) bekezdés a) pontja tartalmazza a „termékenység” adatkört. A törvényjavaslat ennek a kifejezésnek az „élveszületett gyermekek adatai”-ra történő módosítását tartalmazza, mivel a próbaösszeírások során kiderült, hogy termékenységen a lakosság jelentős része a biológiai termékenységet érti.

A lakások felújítása, karbantartása, korszerűsítése a lakosság értelmezése szerint részben szintén a vagyoni kérdések közé tartozik. Az adatkör pontos felméréséhez az adatszolgáltatónak hosszú idő távlatában kell visszaemlékeznie, illetve részletesen ismertetni kell az adatszolgáltatóval, hogy milyen munkálatok tartoznak a „felújítás, karbantartás, korszerűsítés” témakörébe. Mindez aránytalanul nagy időráfordítást igényel, ismertetés hiányában viszont tovább romlik az adatok pontossága, megbízhatósága. Fentiek miatt javasoljuk az adatkör törlését.

Az intézetek címének a népszámlálás során történő felvételére azért van szükség, hogy két népszámlálás között az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program keretében történő intézeti adatfelvételek teljeskörűsége biztosított legyen.

A népszámlálás során alapvető követelmény a teljesség biztosítása. Ennek megvalósítása – mivel a magyar adatvédelmi szabályozás a nemzetközi gyakorlattal ellentétben az egészségi állapot, a fogyatékoság, a vallás, a nemzetiség és az anyanyelv vonatkozásában még önkéntesség esetén sem teszi lehetővé a név kérdezését – csak a lakások címének ismeretében lehetséges. A statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény 19. § (4) bekezdése alapján és a hatályos törvény 2. § új (3) bekezdésének megfelelően a lakások címeit, a teljeskörűség megállapítása után, a KSH a népszámlálási adatállományoktól elkülönítve kezeli.

A 4. §-hoz

A hatályos törvény 3. § (1) bekezdése tartalmazza, hogy az adatszolgáltatónak az 1. § (3) és (4) bekezdésében meghatározott adatszolgáltatási módok valamelyikével kell az adatszolgáltatási kötelezettségének eleget tennie. Mivel ez a kötelezettség a hivatkozott szakasz szerint már fennáll, felesleges ezt a törvényben ismételten rögzíteni, ezért javasoljuk e kitétel törlését.

Az 5. §-hoz

A módosító javaslat a népszámlálás előkészítésében és végrehajtásában közreműködő szervezetek feladatainak, felelősségi körének egyértelműbb meghatározását szolgálja. A javaslat közvetlen módon rögzíti, hogy az előkészítés és a végrehajtás mely feladatai tartoznak a Központi Statisztikai Hivatal, és melyek a települési önkormányzatok jegyzőinek a hatáskörébe.

Az interneten történő adatszolgáltatás lehetősége csökkenti az önkormányzatokra háruló feladatok mennyiségét, ezzel mérsékli a helyi apparátus terhelését. A módosító javaslat pontosítja, hogy a lehetséges elektronikus adatgyűjtési módok közül az interneten keresztül történő adatszolgáltatás előkészítése és végrehajtása a Központi Statisztikai Hivatal feladata.

A népszámlálás sikeres helyi végrehajtását segíti a módosító javaslat azon része, amely szerint a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek által fenntartott intézetekben és a befogadó állomásokon élők összeírásáért az intézet, befogadó állomás vezetője a felelős, azonban mind az

előkészítés, mind a végrehajtás szakaszában szorosan együtt kell működnie a területileg illetékes jegyzővel.

A Magyarország teljes lakosságára vonatkozó, személyes és különleges adatokat is tartalmazó adatállomány kezelésében fontos szerepe van az ellenőrizhetőségnek. A Központi Statisztikai Hivatal és az Adatvédelmi Biztos kontrollja csak akkor valósítható meg, ha az adatok nem kerülnek ki a magyar joghatóság alól. A szabályozás célja a népszámlálás során begyűjtött személyes adatok védelme. A feldolgozott adatok közzlése a statisztikai törvény és az adatvédelmi törvény előírásainak figyelembevételével történik.

A 6. §-hoz

A hatályos törvény 7. §-a a Kormány számára előírja egy, a fogyatékossgal élő személyek adatainak gyűjtését lehetővé tevő, mintavételen alapuló adatgyűjtési program előkészítését. A következő indokok alapján javasoljuk a hatályos törvény 7. §-ának törlését.

A népszámlálási tematikában a fogyatékossgra vonatkozó alapadatok szerepelnek. A népszámlálás adataira alapozott, de időben később végrehajtásra kerülő teljes körű vagy mintavételes adatfelvételekről nem a népszámlálási törvényben, hanem külön jogszabályokban kell intézkedni.